

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

De Irregularitate orta ex occisione facta à Ministris Iustitiæ, parag. 10

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

Exempla omissionis non pura, id est, actus alicuius adiuncta.

11. Notarius, Procurator, vel quicumque alius habet scripturam, qua visa, quis a morte liberaretur, ad vertens autem, eam perquiri ad dictum hominem salvandum, ipse eam non solum non profert, seu non ostendit, nam sic esset ommissio pura, de qua in præcedentibus numeris dictum est, verum etiam illam occultat, vel alio transfert, ut inveniri non valeat, vel lacerat, vel comburit, vel rogatus, negat, apud se illam servari, erit morte secuta, Irregularis, quia omissioni ostendendi scripturam adiungitur actus positivus illam occultandi, lacerandi, &c.

12. Testis non solum non se sistit Judici ad testificandum in favorem alicuius, qui hoc teste defuitus capite punitus fuit; hæc enim esset pura ommissio, verum etiam rogatus dixit, se nihil scire, Irregularis enim ex delicto, quia illi omissioni adiungitur hic actus positivus.

13. Amicus destinat te nuntium, ut Petrum admoneas, ipsi insidias parari a suo inimico. Tu vero non solum non admones (hæc enim esset pura ommissio, etiam si susceperis curam admonendi, & etiam si malo animo contra Petrum ipsum non admoneas) verum etiam literas, quas idem Amicus tibi consignavit ad Petrum, in quibus de istis insidiis ipsum admonebat, apud te retinisti, nec Petro reddidisti, Irregularitatem non effugies, si Petrus occidetur, quia illa retentio actus positivus est.

14. Dices: Illa susceptio curæ admonendi, nonne etiam est actus positivus? Cur ergo ommissio illi conjuncta non parit Irregularitatem?

Respondeo, quia susceptio ejusmodi, quamvis actio positiva, nimis remore se habet ad omissionem; neque enim susceptio curæ admonendi infert ullo modo mortem, sicuti, nec infert in Medico susceptio curæ infirmi, ut modo num. 4. dictum est.

15. Consultant aliqui Petrum occidere, tu assistis, tacesque, eris Irregularis, morte Petri secuta; illa enim taciturnitas in istis circumstantiis non est pura ommissio, sed, quia affert animum consultantibus, est tacitus consensus: idem resolve de assistentia amicorum, dum aliquis ex illis aliquem occidit, ipsi vero assistunt. Idemque resolve solet de Principe Ecclesiastico temporali Jurisdictione pollente, qui assistit, quamvis nihil dicat, executioni mortis, ipsa enim præsentia Principis auctoritatem dat exequentibus.

16. Mulier concepit à Petro, aitque, se vel abortum fœtus animati causare, id, quod audiens Petrus, tacet, unde mulier secuta voluntatis Petri facinus cum effectu aggressæ est, fiet Irregularis Petrus propter eandem rationem numero præcedenti dictam, ut notat etiam Castropalaus.

17. Ambulat primo, quis de nocte per loca abrupta, Secundo, alius à naufraga navi ejetus jactatur in undis. Tertio, alius, per angustum pontem, flumē pertransire, tentat Quarto, alius ad tuæ domus januam confugit, quo persequente inimicum effugiat. Tu vero cum possis, nec facem præfers primo, nec secundo tabulam seu funem, nec tertio comitem te addis, nec quarto januam forte clausam aperis. Non eris Irregularis, si horum consequatur mors, quamvis ex odio ad hæc non exhibenda, mors fueris, quia hæc sunt puræ omissiones. At vero, si advertens ad eorum pericula, facem forte accensam extinguis, unde non cens primo, si tabulam, vel funem abreptum submoveas, unde non cens secundo. Si tabulata Pontis dissipas, unde noceas tertio; Si januam forte apertam claudas unde noceas quarto, Irregularis eris, postquam aliquis prædictorum percat, quia hi sunt actus positivi. Excusæ nihilominus hunc quartum P. b. Prates, si januam claudat ob finem bonum, puta, se sua domus damnum aliquod patiat: quod certe solum intelligi debet de damno notabili, & ejus rationis, ad quod subeundum, te obligare, non præsumatur Ecclesiæ, jure modo dicta num. 10.

§. X.

De Irregularitate orta ex occisione facta à Ministris Justitiæ, quæ dicitur ex defectu lenitatis.

1. Occisio iusta, quantum ad nos in præsentia pertinet, vel fit à Ministris Justitiæ, vel à Militibus in bello iusto, vel ad defensionem sui. De singulis separatim; & in hoc quidem §. De Prima.

2. Conclusio certa est hæc. Judex Pontificæ inferior, qui in causa sanguinis fert sententiam justam de morte, vel mutilatione alicujus sit (certè secuta) Irregularis ex defectu lenitatis, quæ sicut in Chivito. Percurre singulas clausulas.

II.

JUDEX

incurri tunc Irregularitatem ullam, quia, si iusta est condemnatio, jam permiffa, immo requifita à Sacris & Canonibus est ea diminutio.

a C. No-
vim. de
verb. signif

Fert sententiam iustam.

9. Si enim iniusta est sententia, non ex defectu lenitatis, sed ex homicidio voluntario, secuta morte, fore Iudicem Irregularem, nimis est ex dictis manifestum.

10. Sunt autem nonnulli, qui Iudicem faciunt ex defectu lenitatis Irregularem, etiam antequam is sententiam mortis ferat. Sed immerito, quia licet, dum quis est Iudex, non possit promoveri ad Ordines, quia est Curialis; potest tamen, Iudicatu relicto, sed non est Irregularis, antequam sententiam sanguinis ferat, immo, neque antequam cum effectu sequatur mors.

11. Ideo Iudex, ut, & Princeps, etiam delitescens sub Cortina, & omnes Ministri Iustitiæ, etiam infimi Satellites, si assistant executioni mortis in locis suæ ditionis (nam in alienis sunt, ut supponimus, sicuti homines privati, non Ministri) Irregulares fiunt, quia ipsorum auctoritate mors inferitur. Privati autem alij, ut, & famuli mere ad obsequia Dominorum domestica addicti, etiam si cum Dominis assistant, immunes sunt ab Irregularitate, quia, ut item supponere debemus, nihil conferunt ad sententiam exequendam.

12. Quid de Clericis? Respondeo. Idem dic, si assistant, ut auctoritatem præbeant executioni, nam propter hanc rationem quidam Episcopus b Reus fuit Irregularitatis, quia interfuit cuiusdam furis suspendio; assistit enim in proprio territorio, unde, ut auctoritatem affert executioni. Verum, si Clerici quicumque ut, & Religiosi assistant alio fine, sive curiositatis, sive amicitia, sive alterius causæ gratia, ne timeant Irregularitatem, immo ex mera dicta assistentia, nec peccatum. Quod si Textus e aliqui videntur strictius loqui, vel satis explicari in alium sensum possunt, vel certe legitime desueverunt. d

b C. Ex Li-
teris de Ex-
cessib. Prae-
torum.

c C. Sen-
tentia ne
Cler. vel
Monachi.
d Lege Mo-
lin. d. iust.
ap. Dia-
nam p. 4.
tract. 2. re-
sol. 35.

De morte, vel mutilatione alicuius.

13. Cum non solum mors, verum etiam mutilatio membri alicui à Ministris Iustitiæ illata afferat ipsis Irregularitatem, ideo hic etiam mutilationis expressa fit mentio. De ea tamen se-

K 3

paratim

Sup. 1. n. 7.

b C. Sapè
13 qu. 8.
Osentent.
de Clerici,
in Manu-
ali.

c Farinac.
prim. 27.
n. 97. q. 6.
Vide
etiam Me-
nch. de ar-
bit. l. 1. ca-
pit. 1. n. 2.
q. 60.
Ver. To. 3.
q. 104. 6.
Ver. Quia
carcer. Le.
p. 101. q. 1.
in quist.
p. 9. 58.
num. 10.

3. Quicumque (excipitur Summus Pontifex, qui, ut supra vidimus, non est Irregularitati subiectus) Clericus, vel Laicus sive ordinariam, sive delegatam habeat potestatem, cum eadem sit ratio de omnibus, hic merito comprehenditur.

4. Illud nihilominus discrimen est inter Clericum, & Laicum, quod Laicus solum incurrit Irregularitatem, cæterum, iuste damnans, meretur. At Clericus, etiam iuste damnans, præter Irregularitatem, quam contrahit, peccat; & quidem graviter, eo, quod graviter Clericus b prohibetur, ne se ingerat in causam sanguinis.

In Causa Sanguinis.

5. Hoc est, in causa mortis, vel mutilationis membri (de qua mutilatione mox expressius dicitur) id enim ex usu loquendi significat causa sanguinis. Hinc si sententia feratur de aliquo præfocando, vel veneno, fameve, sine effusione Sanguinis occidendo, erit nihilominus causa sanguinis. Contra, si feratur de sanguinis effusione, ut de verberatione usque ad sanguinem, sed sine periculo mortis, vel mutilationis, causa sanguinis non erit.

6. Quid si Iudex aliquem iuste damnaverit erudo carceri, vel, ut eidem non porrigatur, nisi panis, & aqua, quo pacto, si statim is non obijt, certe ex eiusmodi angustijs illi (ut contingere non raro solet) accelerata est mors?

7. Respondeo. Si, consideratis Rei viribus, eidem fuerint permiffa necessaria vitæ, nullam Irregularitatem timebit Iudex, quia per accidens, tunc ille moreretur. At, si ea permiffa non fuerint, vel carcer valde humidus fuit, unde, vel data esse, vel notabiliter accelerata iudicetur mors, erit Irregularis Iudex ex defectu lenitatis, quando ad hæc, iuste Reum damnavit, puta, ut sensim moreretur; at ex delicto, quando iniuste & cæcè.

8. Confirmo, quia Carceres foetidi, humidi, subterranei prohibentur, ut notat Farin. c & solum conceduntur, quando quis per sententiam iustam ad mortem sensum suscipiendam condemnatur.

D. autem modo (notabiliter accelerata) nam ex ordinarijs carcerum Angustijs, parcoque victu diminui aliquid de viribus, & consequenter de vita, jam scimus, sed addimus, non

paratim infra paragr. 6. dicam. Nunc autem quatuor sunt difficultates, ad præsens argumentum facientia, dissolvendæ.

PRIMA DIFFICULTAS.

An Iudex pluribus sententijs plures condemnans contrahat numero distinctæ Irregularitates.

14. Respondeo, plures. Rætio est evidens, quia per plures actiones, puta per plures condemnationes occidit separatim plures; singulis autem occisionibus, suæ numero distinctæ Irregularitates correspondent.

15. Quod si multos Jurisdictionis actus Iudex ante sententiam exerceat contra hominem unum, tunc fateor unam ab ipso Irregularitatem contrahi, quia illi præcedentes actus unum quid faciunt cum una sententia. Nisi forte præcedentes actus tendant ad multilationem verbi gratia, & de facto fiat multilatio, & deinde alij actus consequentes tendant ad mortem, quæ ex intervallo inferatur, ut, si prius Reo manus abscindatur, & deinde ex intervallo idem Reus suspendatur; tunc enim duæ Irregularitates erunt, utpotè consequentes ad duas distinctas, etiam moraliter, actiones.

SECUNDA DIFFICULTAS.

An Iudex una sententiâ plures simul condemnans plures Irregularitates concipiat?

a Vgol. de Irreg. c. 5. § 9. n. 2.

16. Respondeo. Vgolinus *a* ait, tot concipere Irregularitates, quot numero homines (quamvis per unicam sententiam) morte puniunt: Sicut (ait) communis sententia docet, te per unicam sclopi explosionem pluribus excommunicationibus infici, si simul plures Clericos occidas.

b Bonac. de Cens. d. 7. q. 4. p. un. l. n. 26.

17. Bonacina *b* autem docet, posse probabiliter defendi, tunc fore unam numero Irregularitatem, sicuti existimatur una blasphemia, quando uno, eodemque impetu multæ proferruntur, & unicum peccatum unitate morali, quando quis unico Bombardæ ictu plures occidit.

18. Tu prudenter sic distingue: Si sit una sententia, unaque delicti causa, qua multi capite plectuntur, & item unus sit locus, unum.

que tempus, quo plectuntur, valde probabiliter una erit numero Irregularitas, quia tunc illa una sententia de pluribus occidendis, illæque omnes occisiones moralem unitatem habent, sicuti dicunt *a* aliqui probabile esse te incurrere unam nu. excommunicationem, si unica explosione multos Clericos occidas. At, si causa delicti sit diversa pro diversis, vel in diverso loco, vel in diverso notabiliter tempore, quamvis per unam sententiam (quia non apparet prædicta unitas) plures numero erunt Irregularitates, sicuti plures incurrat *b* Irregularitates, qui per intervalla nunc unum, nunc alium occidit.

19. Id, quod dictum est de Iudice, posset dici de occidente per unicam actionem plures. Si enim occidat quis plures per unicam actionem, puta per unam Bombardæ explosionem, unam contrahet Irregularitatem; plures vero, si ex intervallo notabili, juxta ea, quæ aliqui dicunt apud eundem Leandrum de simili multiplicatione Censurarum. Vide etiam *supra* capite 14. paragr. tertio à numero decimo.

TERTIA DIFFICULTAS.

An Iudex ferens sententiam, ut dua, v. g. manus Reo amputentur, ijs amputatis, duplici Irregularitate vinciatur, Quod idem queritur de abscindente physicè eidem duo membra.

20. Respondeo. Si ex intervallo notabili, duæ *c* Irregularitates enascuntur, si secus, una, id, quod eodem modo explicata, quo in difficultate præced. explicatum est de similibus.

QUARTA DIFFICULTAS.

An Iudex profereus sententiam sanguinis contra delinquentem, incurrat Irregularitatem, quando, ad executionem mortis, requiritur sententia alterius Iudicis?

21. Respondeo, esse distinguendum. Si enim posterior Iudicis sententia utatur processu, seu probationibus, seu sententia habita à prior Iudice, quia tunc uterque incurrat in Irregularitatem; Si non utatur, liber erit prior Iudex, & solus posterior in illam cadet, quia tunc prior Iudex nullo modo concurrens ad mortem. Non *c*

a Plures ap. Leand. D. Cens. d. 3. à 9. 39.

b Gibalin. de ju. dist. 5. q. 5. n. 15. sem. 41. c. 2. Sum. Op. ad q. 14.

c Vgol. de Irreg. c. 5. § 9. n. 2. p. un.

b G. S. ne. C. ticia. N. Cler. q. Monac.

1 Henr. l.
14. c. 12. n.
y. cui ad
laret A.
vill. de Conf.
17. n. 5. j. c. 2.
1. D. n. 1.

Non est igitur audiendus Henriquez, a qui in hoc casu priorem Judicem liberat semper.

Ea (idest morte) certo sequuta.

22. Quod mors debeat esse secuta, ex dictis, ut modo nu. 10. innuit, nimis est manifestum. At illud hic valde notandum est, quod diximus (certo secuta) id quod, cur addidimus, habes *supra cap. 5. §. unico nu. 33.*

De eodem Iudice, quoad Delegationem, quam altari confert de occidendo, vel mutilando.

23. Præmittendum est Primo, Principem Sæcularem, ut item Prælatus Ecclesiasticum habentes Jurisdictionem temporalem, ex quo-
cunque titulo illam habeant, posse, & Ecclesiasticum in causa sanguinis debere, illam delegare uni, Laico, vel pluribus, ut placuerit, dummodo sint apti, idque, vel ad tempus, vel in perpetuum, & vel ad unam, vel alteram, Patent hæc ex vulgatis Textibus, vulgataque doctrina de Delegatione, & Delegatione.

24. Dixi (uni Laico, vel pluribus) nam licet Prælatus Ecclesiasticus Papa inferior Jurisdictionem spiritualem non possit delegare, nisi Clericis, at temporalem potest Laicis.

25. Dixi item (dummodo sint apti) nam Irregularis ex defectu sine dubitatione erit Prælatus, si deleget auctoritatem suam Judici, quem cognoscit imperitum, vel pravum, unde injuste quis morte puniatur, quia tunc Prælatus, gladium Jurisdictionis imperito porrigens, mortaliter occidere Innocentem, censendus est.

26. Quod si per occasionem hic quæras. An Princeps Sæcularis possit Clericis delegare Jurisdictionem suam temporalem, sicuti potest Laicis.

b. G. Sed
ne. C. Cle-
rici. Ne
Cler. vel
Monachi.

Respondeo, id prohibitum esse in Jure b his verbis, *Ne Clericus exerceat jurisdictionem temporalem, vel causas agitat Criminales sub Principibus Sæcularibus, nec officia Vice Comitum, aut Præpositi Sæcularis obeat.*

27. Notat autem Primo Abbas, per hæc verba illicitè acceptari à Clerico dictam Jurisdictionem, sed tamen valide, unde valent sententia ab ipso data, etiam in causa sanguinis.

Ratio est, quia in Textu nulla clausula est irritans delegationem, neque enim per hunc Canonem Clerici incapaces eiusmodi delegationis redduntur.

28. Notat Secundo idem, si semel unam delegationem acceptaret Clericus ad causam criminalem, non peccare mortaliter, peccare si multas, quia, ait, sic; non esset exercere, quod denotat frequentiam. Sed certe id non videtur verum, quia Canones graviter prohibent, ne Clerici subdantur Principibus Sæcularibus, eorum jurisdictione utendo, quod certè fieret, etiam si semel acceptarent.

29. Nota tu denique Tertio, duplici modo posse Principem Sæcularem demandare Clerico causarum Judicia, Primo, conferendo suam jurisdictionem temporalem ipsi Clerico, quo eiusdem constituitur Judicem à se dependentem, & hoc prorsus prohibetur à Sacris Canonibus, ut dictum est, tum pro causis in genere, tum pro causis in particulari. Secundo, nihil conferendo de sua jurisdictione, nec constituendo Clericum Judicem à se dependentem, sed volendo, ut aliqua causæ, eæ examinabatur, ac iudicabatur in suo Sæculari Tribunali, definerentur in Ecclesiastico, quo pacto dicitur, forum Ecclesiasticum ampliari. Hoc autem non prohibetur, quia tunc Clericus ager ex Jurisdictione Ecclesiastica ampliata ad has, vel illas causas, non vero propriè sub Principe Sæculari. Lege Molinam a Si tamen tunc dicitur Clericus feret sententiam sanguinis, fore Irregularem ex defectu lenitatis, secuto effectu, non est dubium, quia jam, ut Ministeri Justitiæ se habet.

a Mol. To
4. trac. 3. d.
8. nu. 10.

30. His ita explicatis, redeamus propius ad nostra, & quæramus, an Episcopus v. gr. gaudeus jurisdictione temporali, si deleget hanc suam jurisdictionem alteri, ut delegare certè debet ex dictis num. 23. & is delegatus aliquem pœna capitali puniat, fiat ipse Episcopus Irregularis: Eademque esse quæstio, si reus appellaret ad ipsam Episcopum Delegantem, & is delegaret alium Judicem, qui simili modo morte puniret Reum.

31. Respondeo, Episcopum Delegantem, in utroque casu non fore ullo modo irregularem. Nec sic definitur à Sacro b Textu. Et ratio definitionis fuit, quia ejusmodi personæ Ecclesiasticæ bene fungi ob Reipublicæ bonum suo officio certè debent. Ergo, quando quidem ipsæ per se sententiam sanguinis exercere-

b C. Epif.
ne Clerici,
vel Monachi in 6.

re non possunt, secus enim essent irregulares, oportuit illis saltē concedere, ut vices suas aliis committerent. Idem Episcopus, seu quilibet ordinariā jurisdictione temporali pollens, potest propter eandem, immo majorem rationem, concedere statutum, & ius, per quod delinquentibus debeat mors; id enim postulat eadem recta suorum subditorum gubernatio, neque id continet sententiam sanguinis, sed est lex prohibens sub pœna sanguinis. Hæc lege plaribus apud Doctores. *a.*

a G. Hu. d. Hic habemus Henriquez, qui prædictam doctrinam nimis coerces, & Turrianum, qui ampliat nimis.

11. u. 42. Henriquez *b* afferendo Testimonium Navarri, ait, fore irregularem Prælaturam habentem temporalem Jurisdictionem, si deleget causam capitalem particularis, Rei alicui Laytæ. Sed immerito; hic enim Textus Irregularitatem Episcopum quendam pronuntiat, non quia delegaverit causam mortis particularem, sed, quia auctoritatem præstitit executioni mortis illius hominis, quod est longe diversum, utpote cooperatio dans auctoritatem executioni mortis, est irregularitati subiecta.

13. n. 99. *Covarr. in Clem. Sifuriosus p. 2. §. 5. n. 8.* *33.* Turrianus *d* docet, posse prædictum Prælaturam exhortari Judicem à se Delegatum, ut is exequatur pœnam capitalem, Si enim *c* Clericus potest hortari generatim Judicem ad servandas Justitiæ leges sine timore irregularitatis, & mandatum Delegato suo dare, de servandis Justitiæ legibus circa hanc causam particularem, cur non poterit mandare, ut pœnam latam de morte Judex exequatur: hoc enim mandatum exequendæ pœnæ jam satis involvitur in mandato illo de servanda Justitia in hac causa particulari.

4. c. 12. n. 6. *34.* Verum, est diligenter distinguendum; potest enim ejusmodi Prælatus generatim, & etiam speciatim exhortari de servanda Justitia in causis, & etiam in hac causa capitali, immo id etiam mandare, quia hoc concedunt Canonici, cum sint ad actum ex se bonum, & remote se habentem ad occisionem. At mandare, ut Judex executionem mortis hujus Rei exequatur, si fiat auctoritative ita ut Judex exequens, ex vitalis mandati mortem Reo inferat, non potest prædictus Prælatus, quia sic ipse suâ auctoritate cooperaretur ad occisionem quæ est clara causa irregularitatis. Quod si non mandaret auctoritative, sed solum ita exhortaretur,

sicuti posset, si esset privata persona, nullam prorsus auctoritatem præbens, non erit Irregularis ex doctrina universalī mox afferenda, quia tunc non agit, ut Minister Justitiæ. Sed certe difficile id in praxi est, quia verba ejusmodi prolata à Superiore, semper, saltēm regulariter, accipiuntur auctoritative, nam propterea rectè aliqui ex dicto *cap. ex literis de excessu Prælatorum*, monent, ut Prælatus abstinat, non solum ab impellendo Judicem ad ferendam sententiam sanguinis, dum agitur de causa particulari, verum etiam ab exhortando, ut aliquem puniat (quamvis taceat designationem pœnæ) quando delictum est dignum morte, quia, inquit, in utroque casu interponeret suam auctoritatem, atque adeo esset causa sententiæ sanguinis.

35. Multò minus potest Prælatus suo Delegato, vel Ministris suis dicere, ut homicidam hunc merentem suspendium suspendant, vel mutilent, quia sic auctoritatem præberet executioni mortis, vel mutilationis, incurreretque Irregularitatem ex defectu lenitatis, quæ ex occisione justa infligitur Ministris Justitiæ. Quidquid dicat Avila, *a* qui satis immeritò putat, hanc esse Irregularitatem ex homicidio injusto, immerito, inquam, quia hæc occisio justa est.

36. Propter eandem rationem, prædictus Prælatus, si proponat præmium dandum ei, qui grassatorem hunc determinatum capiat, eo deinde capto, & ex vivis sublato, erit Irregularis; *b* non verò erit, si grassatorem, nec explicitè, nec tacitè designet, sed solum in genere. Ratio est quia designando dat suam auctoritatem ad occidendum, quam non censetur dare, dum in genere grassatores extirpare curat.

37. Idem dic, si Prælatus, seu Princeps jubeat, seu edicat, ut sive vivus, sive mortuus ad se is grassator adducatur, immo etiam si id generatim dicat de grassatoribus: aliquo enim occiso, erit Prælatus Irregularis, quia clarè suam auctoritatem interponit. Immo in hoc casu putant Comitatus, & alique, ejusmodi Prælatum, vel Principem contrahere Irregularitatem ex homicidio injusto, quia iniquum, ejusmodi præceptum, semper est injustum, & peccatum contra Justitiam, cum sit de occidendo homine inaudito, nec confessio, seu in judicio non convicto. Dicunt (semper dicent) regulariter) nampuro, posse occurrere calum adeo clarum, grassatoremque adeo bono publico

plico manifestè nocentem (nullo remedio inter apparente avertendi malum) ut ejusmodi præceptum valde justum censendum sit, vade Irregularitas sit ex defectu lenitatis.

38. Quæres hic denique resolutionem sequentis casus, Episcopus pollens dicta temporali Jurisdictione dat auctoritatem Clerico, ut Clericus nominet Judicem Laicum, qui condempnet Reos, vel talem Reum poena sanguinis, e sitne secuta rei morte, Irregularis prædictus Clericus?

Respondeo. Si arbitrari Clerici data fuit potestas elegendi Judicem prædictum, erit Clericus Irregularis, si verò solum Clerico commissum fuit, ut ipse renunciet, seu afferret Judici electionem factam ab Episcopo, Irregularis non erit. Ratio est, quia, in priori casu, ipse Clericus ex una parte cooperatur cum Judice ad deformationem, dando ei potestatem ad deformandum, & ex alia parte non excusatur ab officio temporalem Jurisdictionem habente, sicut excusari diximus Episcopum, id, ratione ejusmodi officii, concedentibus S. Canonibus. At in posteriori casu ipse Clericus nullam potestatem dat Judici, sed solum renunciat, seu admonet de potestate illi ab Episcopo tradita, quæ officii renuntiatio non est causa proxima sententiæ deformationis deinde secutæ. Ita Fatnac, & aliique contra Vgolinum. b

For. Gilo Calder. in 1. ut. No. Clerici, vel Monachi in 9. fa- vogue 10. Aud. ib. 1. Reg. 1. c. 1. 2. 11.

Bard. in sel. 1. 7. q. 1. n. 10.

Colligitur ex dictis, qua ratione effugiat Irregularitatem Episcopus, si quando sit constitutus Siciliae prorex.

39. Id explicabit resolutio danda sequenti quaestione. Cum Episcopus Don Petrus Corsetus vir doctrinæ, & virtutibus insignis non multis ab hinc annis constitutus fuerit hujus Regni Siciliae Governator, dubitari coeptum est, an ejusmodi provinciam Episcopus subire licitè potuerit? id enim Clericis prohibetur ut modo num. 26. vidimus. Rursus, esto, ipsi licuerit, quâ ratione sententiam sanguinis delegare, ut immunis esset ab irregularitate, debuerat?

40. Quoad prius resolutio fuit, licitè potuisse ille c sive ob consuetudinè, sive ob Privilegium quo gaudet Catholicus Rex præficiendi suis Regnis Ecclesiasticos. Sed quoad posterius major dissentio arsit inter Theologos.

41. Ut ea melius intelligatur, noranda est praxis procedendi in causis sanguinis in hoc Regno. Postquam enim delatum est Judicibus delictum aliquod morte dignum, v.g. Petrum Tamburinus de Sacramento,

commisisse homicidium, iidem Judices rem Proregi referunt, & ab eo recipiunt mandatum, ut inquirent de delicto, ac referant, quid invenerint, & præterea facultatem procedendi ex abrupto, Judices ergo cum Reum, vel ex probationibus, vel ex propria Confessione convicerint, morteque puniendum decreverint, referunt Proregi quid actum fuerit, qui sic præcipit. *Excellentia sua providet, & mandat, ut Petrus suspendatur?* quo mandato accepto, traditur Petrus Ministris suspendendus.

42. Episcopus ergo Governator, de quo agimus, advertens, si hoc modo uteretur, se in irregularitatem incidere, duo immutavit Primo, ut Judices in posteriore relatione post plenam probationem delicti ipsi Episcopo faciendâ, nequaquam referrent, quid ipsi de morte delinquentis statuissent. Secundo, ut ipse Episcopus alio modo subscriberet relationi Judicium, quam alii Proreges consueverint, hoc est modo sequenti: *Illustrissima Dominatio sua providet, & mandat, ut Tribunal inquirat veritatè, & providet de iustitia. Quâ commissione habitâ, Judices si: decernebât, Stante commissione Illustrissima Dominationis sua Tribunal Magna Regia Curia providet, & mandat, ut Petrus suspendatur, &c.* Quæsit ergo Episcopus, an, si dictæ mutationibus uteretur irregularitatem effugeret?

43. Divisi sunt Theologi, Et quidem ex nostra Societate P. Martinus a Prates nullo modo Episcopum irregularitatem effugere, contendit; effugere contendit Pater Franciscus b Bardi. Equidem dum latissimè ab ipsis agitatam hanc quaestionem lego, commendo diligentiam, admiror doctrinam, ingenium utriusque acre cõplector: Sed mihi videtur unica facilitate rationatione quaestionem ex proximè dictis posse dissolvere, quâ ipsi satis plures prosequuntur.

44. Formetur hoc argumentum, Prælati gaudens temporalis Jurisdictione potest, immo debet, potestatem proferendi sententiam sanguinis Laico committere, ut clarè habet Textus, c & nos supra signate docuimus, non potest autem ipse eam proferre sine incurfu irregularitatis, morte secuta, sed Episcopus prædictus Governator per memoratam formulâ, quâ uti ipse intendit, proferit ipse sententiam sanguinis, & ex vi illius, & non alterius sententiæ Petrus suspenditur, ergo Episcopus est irregularis. Ecce argumentum P. Martini.

Formetur hoc aliud: Prælati gaudens temporalis Jurisdictione potest ex S. prædicto Textu

a D. Prates in manu. de Irreg. d. 4. c. 2. §. 3. fol. 7. b Bardil. c

c C. Episcopi no Cler. vel Monachi in 6.

L i m o

immo debet, potestatem dictam committere, non potest autem ipse sententiā proferte, *Et*. Sed Episcopus Gubernator per memoratā formulam, qua uti ipse intendit, non profert sententiā sanguinis, nec ex vi illius formulæ, sed alterius sententiæ, quæ datur à Tribunali, Petrus suspenditur: Ergo Episcopus non est Irregularis, Ecce argumentum Patris Bardi.

45. Quæso ergo te, studiose Lector, non ne pronuntiabis, veram esse Minorem prædicti argumenti assumptam à Bardi, falsam verbo eam, quam Præses assumit, si perpendatur formula, qua uti intendit Episcopus Gubernator? Ita sane. Manifestè enim per immutationē illā factam ab Episcopo, novamq; illam recusam formulam Petrus non suspenditur ex vi commissionis datæ ab Episcopo, sed ex vi sententiæ latæ à Tribunali Patet, quia, si hæc à Tribunali non feretur, nunquam suspenderetur Petrus, unde clarè apparet, illam Episcopi Gubernatoris commissionem, seu verba, nihil aliud continere, nisi delegationem Jurisdictionis datæ ab Episcopo Judicibus in causa sanguinis, quam ipse dare Judici Laico sine timore Irregularitatis potest, immo à Sacro Textu dare compellitur.

46. Quòd autem Præses narrat, Episcopum noluisse acquiescere illis, qui eum ab Irregularitate immunem faciebant, undè obtinere à Summo Pontifice voluisse facultatem sic procedendi, nihil nobis officit; Episcopum enim Religiosissimum, teneraq; conscientiæ virum, ad majorem animæ tranquillitatem, id fecisse, putandum est.

Exceptiones duæ circa obligationem Prælati non ferendi sententiā in causa sanguinis.

PRIMA EXCEPTIO.

In causa Fidei, pro Inquisitoribus, & eorum Ministris.

De qua lege Emer.

in Direct.

Inquisit. p.

3. in formis

Et. Lege

item Castr.

T. 1. r. 4. d.

3. p. 14. nu.

10. Suar. de

Conf. d. 47.

sec. 1. nu. 13.

Diana. p. 4.

rr. 2. r. 10.

Et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

et alios

47. Sacri Inquisitores concluso processu convincente contra Hæreticum impœnitentē, vel Relapsam pronuntiant in eum sententiā definitivam, qua judicant, illum esse Hæreticum pertinacem, tum tradunt eundem potestati Sæculari, protestantes, seu enixè deprecantes, ut, citra sanguinis effusionem, mortisque periculum, illum puniat. Judices autem Sæculares, nullo viso processu & sine mora, prædictum Hæreticum sibi relictum, sive Laicus is sit, sive Clericus (qui certè prius erit degradandus) morte plectunt. Hæc est praxis Tribunalis Sæcularis Inquisitionis, in qua quaeritur, an Inquisi-

tores, secutū Hæretici deformatione, et ut Irregulares?

48. Et quidem non esse, omnes Doctores conveniunt, sed unde, & quare, non conveniunt omnes. Ego judico, eos concurrere ad mortem, sed à Summo Pontifice ab Irregularitate liberari, tum propter expressa privilegia Inquisitoribus de hac re concessa, tum etiam fortè tacitè eo ipso, quod ipsis Summus Pontifex præcipit, ut sic, & sic procedant in causa Fidei tam Sancta, & ad Ecclesiæ puritatem maxime faciente. Atque ex hoc, quod Inquisitoribus tot privilegia concessa sunt, quibus impeditur Irregularitas, clarum mihi fit, non esse veram doctrinam Castropalai, & Suarj b dicentium, ideo Inquisitores non esse Irregulares, quia per dictas actiones si attentè considerentur, non concurrunt ad mortem; clarum, inquam, mihi fit: Si enim per illas actiones non concurrerent ullo modo ad mortem, non indigerent privilegio Pontificis ad Irregularitatem evitandā. Confirmatur manifestè, nā dum potestas Sæcularis non ex alio processu, nec ex alia sententiā, quā ipse ferat, Hæreticum impœnitentem capite plectit, tota occisionis causa moralis est processus, sententiā, & auctoritas Inquisitorum. Quæ ratione ergo incurrerent in Irregularitatem, si à Summo Pontifice per peculiaria privilegia non eximerentur ab illa?

49. Quæres. Si non adessent ejusmodi expressa privilegia, possemus ne illos liberare ab Irregularitate ex eo solo capite, quod modo indicatū est, puta quòd tacitè Pontifex, illos liberet, eo ipso, quod ipsis præcipit ut sic, & sic procedat?

50. Respond. Posse, docet Gambacurta in e simili. Is enim sermonem faciens de præcepto Greg. XIV. quo tenentur Episcopi, facinorosos non exceptos ad Ecclesiam confugientes tradere Curia Sæculari, docet, eos non incurrere in Irregularitatem, damnato ad mortem, occidit, dicto facinoroso, quia Gregorius eos ab illa expressè eximit, additque, probabile item esse eos non incurrere, etiam si Pontifex expresse non exemisset; satis enim tacitè eximit, dum sic fieri ipse jubet.

51. Confirmari id potest ex Ulgol. d. universali ter docente, eū, qui ex mandato Pontificis alii interficit, non esse irregularem, quia jussio (inquit) Pontificis est Irregularis remissio.

52. Verū ego, quamvis id probabile Judicem in materia Fidei, immo, & in materia quacunq; Ecclesiastica; atque adeo in casu nostro

a Casp. Is.

b Suar. l. c.

c Pet. Gatt.

buur. de

Imm. Eccl.

l. 2. c. 7. v.

ab. Inq.

gub. notat.

d. Aut.

Conf. p.

5. d. 2.

1. Henr.

l. c. 12.

1. l. 1.

Conf. l.

238. m.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

1. l. 1.

non enim iudicandum est, poenam ab Ecclesia institutam subire debere eum, qui Ecclesiae, eisque Pastori obedit: at universaliter, ut docet Ugolinus, non mihi videtur probabile: nam sic, quando Pontifex, ut Princeps sui status praecipit suis Iudicibus, ut morte puniant delinquentes, vel suis Militibus, ut occidant hostes in bello iusto, hi Iudices, & hi Milites secuta horum delinquentium, vel hostium morte, non incurrent in Irregularitate ex defectu lenitatis; quod certe nemo dicit. Quid si Pontifex, iniuste praecipiat, ut tu innocentem interficeres? Ego sane te Irregularem faciam, ex delicto, si pareas. Dixi modo (ut Princeps) nam, si, ut Pontifex alia esset ratio, de qua dicam paragr. 14. n. 8.

53. Denique hic duo nota. Primum, mihi nequaquam placere sententiam Joan. a Praepositi asserentis, non fore Irregulares Inquisitores, si praedicta omnia rite agant, quamvis omittant protestationem num. 47. dictam; mihi, inquam non placet, quia privilegia concessa Inquisitoribus, & tacita illa Pontificis voluntas, de non incurrenda irregularitate, sunt sub forma praescriptae protestationis; ea ergo protestatione omissa, non habentur privilegia, vel illa voluntas, sicuti non habetur ab Accusatore, quando omittit similem protestationem, ut mox §. sequenti declarabimus.

54. Secundò. Quod dictum est de ipsis Inquisitoribus, extendi propter eadem privilegia ad omnes eos, qui ex officio concurrunt, vel auctoritatem dant dictae sententiae lae ab Inquisitoribus contra haereticos, item ad Accusatores, ad Testes, ad Satellites, ad Torquentes eos, ut veritatem dicant, & denique ad caeteros omnes, qui Inquisitores adjuvant ad munus ipsorum legitime adimplendum, dummodo haec faciant in Tribunali Sanctae Inquisitionis, & immediate ad executionem sententiae de deformatione non concurrant. Lege Avilam b aliosque.

SECUNDA EXCEPTIO.

De Degradatione, quae à Iudicibus Ecclesiasticis infigi solet.

55. Quicumque ex Praelatis, qui legitime Clericum degradans, eum Saeculari foro tradit, etiam positive & directe cum tradendo, nullam incurret Irregularitatem, si forte degradatus à Iudice Saeculari morte puniatur, modo Praelatus adhibeat protestationem, seu intercessionem praecipiam in Sacro Textu, quam expressam in

Pontificali facile poteris legere, quamque habes apud Molinam, a aliosque solemnitate Degradationis explicantes. Ratio est ferè eadem, ac dicta de Inquisitoribus. Si eam protestationem non adhibeat, idem dic, quod modo n. praecedenti de iisdem Inquisitoribus dictum est.

§. XI.

De Irregularitate ex defectu lenitatis, qua oritur ex cooperatione ad sententiam sanguinis per Accusationem.

1. **T**extus b sic habet: *Praelatis, vel Clericis quibuscunque, qui de Laicis suis Malefactoribus querelam penes Saecularem Iudicem deponentes, & petunt emendam sibi fieri, & provideri, ne contra eos talia de carcere praesumatur protestando expresse, quoad vindictam, seu poenam sanguinis, non intendunt, impurari non debet, quamvis de Iure debeat poena sanguinis irrogari. Si Iudex mortem illis inferat, Iustitia exigente.*

Hae Textus, cuius tres clausulas breviter expendamus, nam caeterae clariore explicatione non indigent.

Praelatis, vel Clericis.

2. Quamquam Textus mentionem duntaxat facit de his, eadem tamen ratio est de Laicis. Illud tamen discriminis est, ut Laicus Accusator non custodiens, quae in hoc Canone praescribitur, secuta morte Accusati, incurrat solum in Irregularitatem, at Clericus, praeter Irregularitatem, incidat etiam in peccatum. Clerici enim propter suum statum curare debent, ne fiant per Irregularitatem inepti ad Ordines, An peccatum hoc sit ex se mortale, ex alibi dictis colligi potest.

Querelam deponentes,

3. Sive denunties, sive querelam exhibeas, si ve formaliter accuses, nisi in casibus in hoc Textu concessis, de quibus mox, semper eris Irregularis, secuta Deformatione Rei, quia sic moraliter infuis in illam; & tunc numeraris inter Ministros Iustitiae.

4. Hinc multò magis Custodes viarum quibus curae est, referre Iudicibus quicquid ibi agi contingit, si referant delicta aliquorum, unde eorum aliquis deformetur, Irregulares erunt, quia hi, Ministri tunc Iustitiae sunt.

5. Quid de homine privato, qui, cum passus sit aliquid à fure, petit à Iudice ut Malefactor capia-

a Molin. T. 4. tr. 3. d. 49. nu. 13. aliq. citati à Bonac. de Conf. d. 4. p. un. n. 21. sine

b C. Praelatis de Homic. in 6.

c Saar. de Conf. d. 40. se. 5 nu. 8. Sayr. de Conf. sur. l. 6. c. 18 n. 3. d. Lib. 3. opus. de Saecris. Miss. c. 1. §. 8. n. 7.

af. l. e. var. l. c.

h. Prop. h. c.

ex. Gau. var. de m. Eccl. §. 7. n. 17. 174. 175.

b Avil. de Conf. 7. d. 5. §. 2. d. n. 1. Henr. l. 4. c. 12. n. 5. iter. B. Sayr. de Conf. l. 6. c. 18. nu. 15.